

וְךָ עֵמִי

ספרי חנוך ומקרא לבית-הספר ולבית-האב

מאת

ש. בן-ציון

א

ספר ראשון

(לאחר אלף-בית)

דרך ראשונה

ה' תרפ"ח

תל-אביב

Ben-Zion, Sch.
~~זבני-זיון~~

בֵּית וֶךְ עַמִּי

סִפְרֵי חֲנוּךְ וּמִקְרָא

לְבֵית-הַסֵּפֶר וּלְבֵית-הָאֵב

סִפֵּר רֵאשׁוֹן

(לְאַחַר אֶלֶף-בֵּית)

תֵּל-אָבִיב, תִּרְפ"ח

עם ההתחלה

(הקדמה כללית לסדר הספרים "בתוך עמי")

I. משאולה מהדורות האחרונה של ספרי הידועים בשם "מקראות בן-עמי", לא נענית עוד לדרישות מוים ומשאלות מורים, ונמנעתי מלפרסם שוב סדר ספרים זה כמו שהוא במטריצין, באמרי להתקינו תחלה בתקונים ומלואים ידועים. ומשהתחלתי להתקן, נוכחתי, כי לא בתקונים ומלואים אחרים בלבד יותאמו ספרים אלו לדרישות החנוכיות, שיש להציג כעת, לפי דעתי, כלפי ביה"ס העברי החדש. – הדבר עכשיו טעון עשיה מלבתחלה – והתחלתי מחדש. מחדש; שכן ספרי הנ"ל, – אם כי עדיין הם משמשים דוגמא למחברי מקראות שלביה"ס, ומקראותיהם החדשות מתמלאות מלקוטי "בן-עמי" – סוף-סוף, הרי תבנו במחשבה בלפני עשרים וחמש שנים, – אז, בעוד שביה"ס העברי עמד רק כנסיון של התחלה, בצורת "חדר מתוקן" בלבד; אף השנים האחרונות, מימי המלחמה ואילך, שזעזעו את העולם כולו, הרי שגם את פני החיים בישראל ובארצו, – וממילא, מה שהיה מכון בחנוך לימים ההם, אם כי אינם רחוקים, אינו מתאים שוב לזמן הזה.

הזמן הזה – לעינינו "הנ"י" אחר הולך ונעשה, ע"י שנוי מקום ושנוי תנאים, וילדים אחרים מתוך בתי אבות אחרים עומדים כעת לפני המחנך העברי; והמחנך, מה שהיה מבקש קודם ומשתדל לעשות בכונה, עכשיו הרי זה הולך ונעשה מאליה, ומה שהיה נעשה אז מאליה טעון עכשיו עשיה בכונה. שנוי מקום ושנוי תנאים – וגם המורה שאינו עשוי לנענע ראש לכל "ורם" ו"ורם" כעברו ומתאמץ לעמוד בדוכנו על "האמתיות הנצחיות" של המיסר האנושי והמסורה הלאומית, – אף הוא, בין שהוא בא להשלים עם תופעות ידועות ובין שהוא עומד להתנגד לאיאלו השפעות – מרגיש הוא ומכיר ש"נקודת הכבד" של מעשה החנוך כימינו מוכרחה להשתק לצד אחר, ואמצעי-עזר אחרים דרושים גם לגבי אותו "הנצחי" שאין השנוי חל עליה.

והוא הדין גם ב"אמצעי" זה, שנעשה קבע לביה"ס העברי – המקרא הא.

II. המקראה – תפקיד חנוכי גדול אני מטיל עליה מאז. בעיני אין המקראה ספר הבא לשם "תרגילים" בלבד, תרגילי לשון וספר; אלא היא היא הצריכה לתן את העולם הזה בלב הילד כדי תפיסתו, ואת התנאי היודי בכל גלוייו הנאים. והכרת ההוי, הרי זו הכרת "מחשבתן של ישראל", שלפי מאמר רז"ל, "קדמה לכל דבר" –

שכן אם ספריהקדומים שלנו, התנ"ך בקדושתו, שופע לביה"ס שלנו, "עוז

ואורה" מדורות הראשונים למקומותיהם, -הרי גם דורות האחרונים לארצותיהם, הם לחייהם והרפתקאותיהם, הם ושאפותיהם ואידאליהם דורשים את תפקידם, ואינם פחות חשיבים לחנוך מדור המדבר ודור השופטים וכו' עד לדור החרבן; ו"תפוצת ישראל" שבזמן הזה- כלום נופלות הן ממצרים ואשור או מבבל ופרס בשעתן? אף ארץ-ישראל שבזמן הזה חשובה היא לגבי החנוך לא פחות מארץ-ישראל שבימי יהושע בן-נון, או שבדורו של דוד-מלך.

ואת כל הנהגה הזו אני מבקש במקראה, שנעשתה קבע לביה"ס העברי, המקראה לדרגותיה משנה לשנה-ספר החיים היא צריכה להיות לביה"ס העברי, ואת העם היא צריכה לתן בביה"ס העממי, בו ובלב שוחריו, התלמידים, ולפיכך, אין המקראה בעיני ספר הַתְּקִנָה גרידה, הכנה לשם הספרות, שהילד עתיד לקרוא, לבשיגדל. לא ספר של דוגמאות קטועות, קרעי ספרות שאינם מתאחים, הנותנים רק נפח של מליצות על גבי שמות של סופרים-אלא הוא, המקראה, היא הנותנת לו, לילד, את הספרות גופה, את "המזון הרוחני" הראוי לנפשו כדי קליטתה עתה. אף לא, "קריאה מענינת" שתסגור צריכה להיות, אלא ספר חנוכי מקיף, בעל תכן וצורה, שלשם ציונו, לשם האידיה המאחדת את חלקיו, והא ספר זה כדאי והגון להעשות קבע לביה"ס, ראוי להיות נקרא ונלמד בעזרת מורה, ועם זה גם להתחבב ולהתכבד על קוראיו הקטנים.

ותפקיד זה-הוא שקראני לנשת אל העבודה מחדש, להתקין לביה"ס העממי שלנו סדר ספרים זה, שאני קוראהו עתה: "בתוך עמי".-שם זה לא רק מפי הכתוב ("בתוך עמי אנכי יושבת") הוא בא, אלא על שם כוונת הראשי, אותה "האידאה המאחדת" ואולי, "מרכז הכבד" האמורים שבקשתי ליתן בסדר ספרים זה.

*

מאליו יובן, שבספר ראשון זה שלאחר אלה-בית לא יכלה עוד אותה האידאה המרכזית לכא לידי בטייה המוכללת; שכן דרישות מוקדמות לה עמדו בספר זה לעיני המחבר (הקלות הקריאה גופה וכו'),-ו"ואעפ"כ, סבורני, שכל מורה מכין, לאחר שיעמור על תכנו וסדרו של ספר קטן זה, יראה שפרודות פרודות קטנות וקלות אלו שבו, בספר, מצטרפות לאיזה חשבון כללי, ומהוות, במדה ידועה, חטיבה אחת חנוכית ספרותית.

"ועוד חזון למועד"-בספרים הבאים של סדר זה.

ובנוגע לספר ראשון זה לחוד, בכלל ובפרט-יעיין נא המורה ב"הארות והוראות" שיחדתי להן מקום בסוף הספר.

ש. בן-ציון.

תל-אביב, ליל ה'ז' תרפ"ח.

תכן הענינים:

צד

סדר ראשון — בין אבות ובנים.

1	ש. בן-ציון	—	—	—	—	—	א	בשורה מפי אמא (לפי שיר-עם באידית)
2	—	—	—	—	—	—	ב	התקנה לבית הספר
3	* י"ד ריזברג	—	—	—	—	—	ג	התלמיד
"	* ח"נ ביאליק	—	—	—	—	—	ד	עת למד
4	המחבר	—	—	—	—	—	ה	בן-הזאב בבית-הספר (לפי ספר אחיקר)
5	הנ"ל	—	—	—	—	—	ו	משקפים של תינוקות (לפי מקור לועזי)
6	ש. בן-ציון	—	—	—	—	—	ז	הגדי הלבן (לפי שיר-עם באידית)
7	לפי מקור עברי	—	—	—	—	—	ח	בערב
"	* י"ד ריזברג	—	—	—	—	—	ט	שירת ערש לבבה
8	המחבר	—	—	—	—	—	י	הטובה באמות (לפי נ' טולסטוי)
9	הנ"ל	—	—	—	—	—	יא	רחמי אחות (לפי מקור לועזי)
10	ש. בן-ציון	—	—	—	—	—	יב	מציאה טובה
11	ח"נ ביאליק	—	—	—	—	—	יג	עפרי —
"	המחבר	—	—	—	—	—	יד	כל המשפחה (לפי זמר אידי)
12	הנ"ל	—	—	—	—	—	טו	נדרבה (לפי מקור לועזי) —
13	ש. בן ציון	—	—	—	—	—	טז	שיחה (לפי שיחת-עם באידית)
14	המחבר	—	—	—	—	—	יז	מתנת קטנה (לפי מקור לועזי)
"	ש. בן-ציון	—	—	—	—	—	יח	העור והיתום
16	הנ"ל	—	—	—	—	—	יט	בקשה למשה (לפי זמר עם באידית)

סדר שני — בין הבריות

17	לפי נ. פינס	—	—	—	—	—	כ	כאור הבקר
"	* ז. שניאור	—	—	—	—	—	כא	אל הפרה —
18	לפי. י. היילפרין	—	—	—	—	—	כב	שיחה עם הכבשה
19	המחבר	—	—	—	—	—	כג	עזרה בצרה (לפי המדרש)
20	הנ"ל	—	—	—	—	—	כד	העתוד לפני הצאן (לפי זמר אידי)
21	הנ"ל	—	—	—	—	—	כה	המנהיג (לפי המדרש)

* כוכב אצל שם המחבר מורה, שבא בדבר זה, הנזכר על שמו, איזה שנוי או

הוספה קלה.

21	המחבר	—	—	—	—	כו	עצה טובה (לפי לינ טולסטוי)
22	ש. בן-ציון	—	—	—	—	כז	חמור שבקש את אוניו
24	המחבר	—	—	—	—	כח	הקוף והמשקפים (לפי משל של קרילוב)
"	הנ"ל	—	—	—	—	כט	הלקקן (מעין מקור לועזי)
26	ש. בן-ציון	—	—	—	—	ל	ענשו של לקיק
"	זמר עם *	—	—	—	—	לא	בשביל גדי אחד (תרגום מארמית)
30	ש. בן-ציון	—	—	—	—	לב	אם אחרת (מעין מקור לועזי)
32	הנ"ל	—	—	—	—	לג	ילד וסיחו
33	הנ"ל	—	—	—	—	לד	שיחת חיות
34	הנ"ל	—	—	—	—	לה	גוג ומרים
36	הנ"ל	—	—	—	—	לו	בלשון אדם
39	חינ ביאליק	—	—	—	—	לז	קן צפור
40	ש. בן-ציון	—	—	—	—	לה	אם על בנים (מעין מקור לועזי)
41	המחבר	—	—	—	—	לט	ילד אל אנקור (מעין מקור עברי)
"	חינ ביאליק *	—	—	—	—	מ	יונה אל גוזליה
42	לפי י. קצנלסון	—	—	—	—	מא	הילד והצפור
43	ש. בן-ציון	—	—	—	—	מב	פלא עוף (לפי י"ל פרץ באידית)
"	הנ"ל	—	—	—	—	מג	ביצת זהב (לפי שיחת-עם באידית)

לתקופת הימים: א בימות הגשמים

46	לפי מקור עברי	—	—	—	—	מד	סתו בארץ ישראל; 1 לקראת היורה
"	ש. בן-ציון	—	—	—	—		2 לפני הגשם
"	הנ"ל	—	—	—	—		3 אחרי הגשם
47	מן התהלים	—	—	—	—	מה	מזמור לגשם
"	לילדים «השחר»	—	—	—	—	מו	סתו בשאר ארצות
48	המחבר	—	—	—	—	מז	מארץ אל ארץ (מרוסית לפי זוקובסקי)
"	לפי חינ ביאליק	—	—	—	—	מח	חנכה
50	לפי ש. טשרניחובסקי	—	—	—	—	מט	ביום השלג
51	לפי י. קצנלסון	—	—	—	—	נ	תעלולי הרוח
"	ש. בן-ציון	—	—	—	—	נא	לפני האח (לפי שיר מאידית)
52	מן התהלים	—	—	—	—	נב	מזמור לחרף
53	המחבר	—	—	—	—	נד	ביום הנטיעה (מעין מקור עברי)

53	לפי זי בן-ישי	—	—	—	נה זמר לחמשה עשר בשבט
54	ש. בן-ציון	—	—	—	נו ביום הפורים
55	מדברי המגלה	—	—	—	נו ימי הפורים
"	מסדור התפלה	—	—	—	נה מזמרת בית-הכנסת
56	ש. בן-ציון	—	—	—	נט אל מלקוש: א. ב. (לפי זמר עם באידית)

סדר שלישי — במלאכה ובמנוחה

57	ע"י המחבר	—	—	—	ס יומם ולילה (לפי שיר-גן)
"	ש. בן-ציון	—	—	—	סא המעורר ישנים
58	מסדור התפלה	—	—	—	סג מברכות השחר
59	שי בן-ציון	—	—	—	סג כאור הבקר—
60	לפי זמר חלוצי	—	—	—	סד שיר של יום
61	מעין ז. יעבץ	—	—	—	סה ילד בגנו —
62	ע"י המחבר	—	—	—	סז כל אחד בשלו (לפי שיר עם באידית)
64	ע"י הנ"ל	—	—	—	סז העסקנית (מעין מקור עברי)
65	ש. בן-ציון	—	—	—	סה לחם לאכול (מעשיה)
66	לפי מקור עברי	—	—	—	סט החנוני
67	ש. בן-ציון	—	—	—	ע חנה ואחיה הרופא: א. ב.
69	הנ"ל	—	—	—	עא בחלון המערכה
70	לפי ג. פינס	—	—	—	עב בעלי מלאכה
"	ע"י המחבר	—	—	—	עג הכובסות (מעין זמר-גן באידית)
71	חיג ביאליק	—	—	—	עד זמר לשבת —
73	מדברי התורה	—	—	—	עה מצות השבת
74	המחבר	—	—	—	עו קדוש השבת
76	הנ"ל	—	—	—	עז שבעת ימי השבת—
77	זמר עממי *	—	—	—	עח מספר לבני ישראל
78	ש. בן-ציון	—	—	—	עט במוצאי שבת
80	הנ"ל	—	—	—	פ מעשה בזקנה ובדב (אגדה אידית)

לתקופת הימים: ב בימות החמה

85	לפי ג. פינס	—	—	—	פא באביב
"	לפי י. פייכמן	—	—	—	פג בשורת פסח

86	ש. בן-ציון	—	—	—	—	פג	הלפת (לפי אגדת עם)
88	לפי י. היילפרין	—	—	—	—	פד	יציאת מצרים (שיר משחק)
90	מדברי התורה	—	—	—	—	פה	חג הפסח—חג המצות
"	עיי המחבר	—	—	—	—	פו	רוח אביב (לפי שיר-גן)
91	חיג ביאליק	—	—	—	—	פז	פרח אל פרפר
92	מעין ש"ל גורדון	—	—	—	—	פת	בחג הילדים—
93	ש. בן-ציון	—	—	—	—	פט	במעון קיץ—
95	לפי ז. שניאור	—	—	—	—	פ	בחג השבועות
96	מדברי התורה	—	—	—	—	פא	חג השבועות—חג הקציר
97	חיג ביאליק	—	—	—	—	פב	צפרים בגן—
"	לפי ז. שניאור	—	—	—	—	פג	ילדים בגן—
98	לפי המשנה והגמרא	—	—	—	—	פד	ברכות הנהנין
100	לפי ד. שמעוניביץ	—	—	—	—	פה	הזקנה—
101	עיי המחבר	(לפי מקור עברי)				פו	לפני «הכתל» בתשעה באב
102	ש. בן-ציון	—	—	—	—	פז	המועל בשליחותו—
104	הג"ל	—	—	—	—	פח	על שפת הים—
"	לפי המשנה והגמרא	—	—	—	—	פט	שאר ברכות—
105	מן ניכ	—	—	—	—	ק	מדברי נביאים (פסוקים)—
106	ש. בן-ציון	—	—	—	—	קא	לאור הלבנה (לפי מקור לועזי)
108	המחבר	—	—	—	—	קב	חדשי ישראל (1. 2. 3)
109	ש. בן-ציון	—	—	—	—	קג	אומן יד (לפי שיר עם באידיש)
112	מן התורה והתהלים וכו'	—	—	—	—	קד	ראש השנה—יום-תרועה ויום-הזכרון—
113	מן התורה והתפלה	—	—	—	—	קה	יום הכפורים—
"	מן התורה	—	—	—	—	קו	חג הסוכות—חג האסיף—
115	ז. בן-ישי *	—	—	—	—	קי	סכות—
116	מן התורה	—	—	—	—	קכ	מועדים לשמחה—
117	מפי העם *	—	—	—	—	קט	זמירות לשמחת תורה (א. ב.)—

הארות והוראות:

- I. להקלת הקריאה — — — — —
 II. הערות ובאורים לשעורי הספר — — — — —

— ט —

בְּשׁוּרָה מִפִּי אָמָא.

אָבֹא יֵבֵא יְבִיא גְדִי — עֲמֹ תִרְקֹד לִי לִי-לִי!	בְּשׁוּרָה טוֹבָה לִי בְנִי! — מִכְתָּב שָׁלַח אָבֹא לִי:
---	--

אָבֹא יֵבֵא יְבִיא דְרוֹרִי — הִיא תַעֲיִרָךְ לְבָקֶר אֹרִי.	אָבֹא יֵבֵא יְבִיא שָׁהִי — עֲמֹ תִגָּעָה מָה-מָהִי מָה!
---	---

לְשָׁלוֹם תִּקְוֹם, לְשִׂמְחָה, בְּנִי —
לְבֵית-הַסֵּפֶר רוּץ כְּצִבִּי!

בְּאוֹר הַבֶּקֶר תֵּרֶן הַדְרֹר בְּקוֹל ;
 וּבְקוֹלָהּ תַּעֲזִיר אֶת הַבֶּן מִשְׁנָתוֹ.
 הַבֶּן יָקוּם שְׁמֵחַ, לִילָךְ לְבֵית-הַסֵּפֶר.
 מִהֲרִיקֵל יֵלֵךְ, בַּצְּבִי יְרוּיָן, לְלִמֵּד תּוֹרָה.

— 3 —

הַתְּקֵנָה לְבֵית-הַסֵּפֶר.

אֶת מִי אַתָּה רוֹאָה בֶּת מוֹנָה זֶה ?
 מָה הָאִם עוֹשֶׂה ? וּמָה הָאָב מְרֹאָה לְבֶן ?
 לָמָּה מְרֹאָה הָאָב לִילָךְ בֵּשׁ עוֹן ?

— ג —
הַתְּלָמִיד

לָאֵן זֶה יֶלֶד, אַתָּה רִץ?
מֶה-לְךָ, קֶטֶן, שְׂאֵתָה אָץ?
— «אֲנִי לְבֵית הַסֵּפֶר!»

תְּלָמִיד אַתָּה? וְהֵגֶד נָא,
הֵתְדַע קִמְץ-אַלֶּף — אָ?
— «אַקְרָא כְּכֹר כָּל סֵפֶר!»

— ד —
עֵת לְמַד.

מֹשֶׁה, שְׁלֵמָה! אִישׁ לְמָקוֹמוֹ!
כְּכֹר הִגִּיעָה עֵת;
רַב לְשׁוּחֵי דֵי לְנוּחַ —
נִלְמַד אֶלֶף-בֵּית!
נִלְמַד סֵפֶר, נִלְמַד כְּתָב;
אוֹת לְאוֹת וְקוֹ לְקוֹ —
וּבִינָתִים תִּהְיֶה רַב!

★

תְּלָמִיד לְקֹרֵא אוֹת עִם אוֹת, תְּלָמִיד לְכָתֵב קוֹ עִם קוֹ.
לְמַד תְּלָמִיד אֵט אֵט, עַד שֶׁתִּהְיֶה לְמִדָּן, רַב בְּיִשְׂרָאֵל.

בֶּן־הַזָּאב בְּבֵית־הַסֵּפֶר.

הָבִיאוּ אֶת בֶּן־הַזָּאב לְבֵית־הַסֵּפֶר.
נָתַן הָרַב לְפָנָיו סֵפֶר וְאָמַר לוֹ:
«שֵׁב, בְּנִי, וְאַל־מִדָּךְ אֶלֶף־בֵּית».
שָׂמַח בֶּן־הַזָּאב וְאָמַר: «אֵיל וְעֹז!»

אָמַר לוֹ הָרַב: «הִבֵּט כָּאֵן וְקֵרָא: אָ».
הִבִּיט בֶּן־הַזָּאב וְאָמַר: «וְקֵרַע שָׁה!»
גָּעַר בּוֹ הָרַב: «אֲמַר, אָ! — שָׁזָה אֶלֶף וְסָגַל!»
נָהֵם בֶּן־הַזָּאב בְּרָגֶז: «שָׁה, אֱלוֹף וְעָגַל!»

תָּפַס הָרַב בְּאָזְנוֹ וְאָמַר: «הֵאֵם לֹא תִשְׁמַע בְּעָרִי?»
קִפֵּץ בֶּן־הַזָּאב מִמְּקוֹמוֹ — וּבָרַח לוֹ אֶל הַיַּעַר.

— 1 —
משקפים של תינוקות.

זֶקֶן אֶחָד יָשָׁב לִקְרֹא סֵפֶר
וְנָתַן מִשְׁקָפִים עַל עֵינָיו.
רָאָה נֶכְדּוֹ, קָטָן, וְאָמַר לוֹ:
«גַּם אֲנִי רוֹצֶה לִקְרֹא סֵפֶר;
קִנֵּה נָא, סִבָּא, מִשְׁקָפִים גַּם לִי!»

שָׁחַק הַזֶּקֶן וְאָמַר לְקָטָן:
«כֵּן אֶעֱשֶׂה לָּךְ, בְּנִי! — אֲלֹא,
מִשְׁקָפִים אַחֲרוֹת אֶקְנֶה לָּךְ, —
מִשְׁקָפִים שֶׁל תִּינוּקוֹת».

וּמִיד קָם הַזֶּקֶן וְהֵלֵךְ לַשּׁוּק.
וּמָה קִנֵּה שֵׁם וְהֵבִיא לְנֶכְדּוֹ?
קִבּוּיֹת; קִבּוּיֹת שֶׁל אֶלֶף-בֵּית.
נָתַן לְקָטָן, הִרְאָה לוֹ עַל הָאוֹתִיּוֹת
וְאָמַר:

«אֵת אֵלֶּה אִם תִּכְיֹר וְתִדְעֵנִי, בְּנִי,
אֲזַמְּנוּכֵל קָרָא כָּל סֵפֶר שֶׁתִּרְצֶה בוֹ».

הַגְּדִי הַלֶּבֶן

(שִׁיר שֶׁל אֵם)

סְחֹרָה טוֹבָה —
תֵּאֲנִים, צְמוּקִים;
וְדַבְּרֵי תוֹרָה
מֵהֶם מְתוּקִים.

סְחֹרָה טוֹבָה —
שֶׁקְדִים, תְּמָרִים;
וּבְנֵי יֶלֶד־מֶדֶה,
יִכְתֹּב סִפְרִים.

בַּתוֹרָה יַעֲסֹק
כָּל הַיָּמִים,
יִגְדֵּל יְהוּדֵי
כָּשָׁר, תָּמִיד.

לֵיד הָעֲרִיסָה
שֶׁל בְּנֵי הָרֶף,
עוֹמֵד שׁוֹמֵר
גְּדִי לֶבֶן צָח.

גְּדִי זֶה יֵלֵךְ
לְמַרְחָקִים,
יָבֵא יָבִיא
כָּל מִמְתָּקִים.

גְּדִי זֶה יֵלֵךְ
לְסַחֵר סְחֹרָה,
וּבְנֵי יֵלֵךְ
לְלַמֵּד תּוֹרָה.

אוֹמְרִים בְּיִשְׂרָאֵל:

טוֹבָה תּוֹרָה מִכָּל סְחֹרָה.

בְּעֶרְב.

נוֹמָה שְׁלוֹם;
כּוֹכַב זָךְ
כָּל הַלַּיְלָה
יִשְׁמַר לָךְ.
כָּל הַלַּיְלָה
תִּישָׁן דָּם
עַד יַעֲרֶךְ
גִּיל הַיּוֹם.

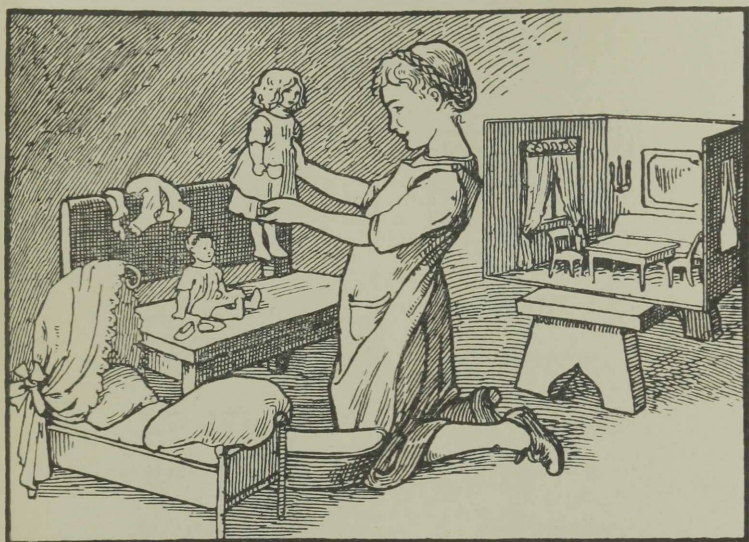
שְׁכָּבָה, יִלְדִי
נוֹם וִישָׁן.
תָּנוּם צְפוֹר
כָּכַר בִּגְן.
תָּנוּם צְפוֹר
לָהּ בִּקְוִי
וּבְעֶרֶסָה —
אַתָּה, בֵּן.

שִׁירַת-עֶרֶשׁ לַבָּבָה

מָחָר אֶקְנֶה
לָךְ, יוֹנָתִי,
נְעָלִים לָרֶגְלֶיךָ.

שְׁכָּבִי, נוֹמִי,
בְּבֶה יָפָה,
עֲצָמִי נָא עֵינֶיךָ!

על מֶרֶכְבִּיתְךָ
אֶז אוֹשִׁיבְךָ—
תִּסָּעִי לְרַעוּתֶיךָ.
עֲתָה נֹוֹמִי
בְּבֵה יָפָה,
עֲצָמִי נָא עֵינֶיךָ!

נְעָלִים אֶקְנֶה,
שִׁמְלָה אֶתְפֹּרֶה,
אֶרְחֹץ לְךָ פָּנֶיךָ.
חֶלְבִי קָפָה
אֲשַׁקֶּךָ בְּתִי
וְאֶל בֵּישׁ לְךָ בְּגָדֶיךָ.

הַטּוֹבָה בְּאֵמוֹת.
תִּינּוֹק הֶלֶךְ תֹּועָה בְּרָחוֹב.
בָּכָה: «אִמָּא! אִי אִמָּא שְׁלִי?»

שאל אותו אדם טוב:
«ומי אמר? — אמר-נא, בני!»

עמד התינוק, אמר תמה:
«כלום אתה, דודי, לא יודע?
והטובה באמות-היא, הן היא
האם שלי!»

★

אמרין:

תפארת בנים — אבותם.

— יא —

רחמי אחות.

מתי הקטן חלה בקדחת.
נתן לו הרופא תרופה שישתה.
ידע מתי שהתרופה מרה היא —
ובכה ולא אבה לשותה.
ראתה תמר, אחותו התינוקת,
שאחיה זה החולה בוכה —
חמלה עליו ואמרה לאם:
«אמא-נא! מרה התרופה ומתי חולה הוא.
ותני את זו לי — ואשתה אני תחתיו!»

מְצִיָּאָה טוֹבָה.

שְׁנֵי אֲחִים קְטַנִּים מָצְאוּ סֵפֶר אֶחָד,
וְהִתְחִילוּ שְׁנֵיהֶם מְרִיבִין זֶה בְּזֶה;

זֶה אָמַר: "אֲנִי מָצְאתִיו!"

וְזֶה אָמַר: "אֲנִי מָצְאתִיו!"

זֶה קָרָא: "שְׁלִי הוּא!"

וְזֶה קָרָא: "לֹא! שְׁלִי הוּא!"

שָׁמְעָה דֹדָתָם הַנְּעֵרָה, וְאָמְרָה לָהֶם:

"וַיֹּדְעִים אַתֶּם, בָּנִים, לִקְרֹא בַסֵּפֶר?"

אָמְרוּ: "לֹא" ... אִזּוֹ אָמְרָה הִיא לָהֶם:

"אִם-כֵּן, הַסֵּפֶר לָמָּה הוּא לָכֶם?" —

עָמְדוּ הַיְלָדִים שְׁנֵיהֶם שׁוֹתְקִים,

מִחֲזוּקִים בַּמְצִיָּאָה — וַיֵּמָּה יַעֲשׂוּ כֵּהָ?

יָצְאָה אִמָּם, הַבִּיטָה בַסֵּפֶר וְאָמְרָה:

"כִּי אֶמֶת, סֵפֶר זֶה טוֹב הוּא לְשְׁנֵיכֶם,

אִם הִדּוּדָה תִּקְרָא בּוֹ לְפָנֵיכֶם."

מִיָּד מָסְרוּ הַיְלָדִים אֶת הַסֵּפֶר לְדֹדָתָם,

וַיַּחֲדֵד שְׁנֵיהֶם וַיָּשֻׁבוּ לְפָנֶיהָ — לְשִׁמְעַת בְּקִרְיָאָה.

עפרי

הַיָּדְעָתָם, אִם שָׁמַעְתָּם מִי רָעִי וַיִּדְּיָדִי?
הֲלֹא הוּא זֶה עֶפְרִי, זֶה עֶפְרִי הַיְּחִידִי.
לֹא יָרַע לוֹ בְּלִתִּי, לֹא אָחוֹתִי, לֹא אָח לוֹ,
מִיָּדִי רַק יִרְצֶה מִשְׁקָהוּ וְאָכַל לוֹ.
בְּמִי טַב גִּנְנוֹ אַרְעָנוּ לְבַדִּי,

וּבִי דִי אֲשָׁקְנוּ
חֵלְבִי מִכֶּבֶדִי.

כָּל הַמְשַׁפָּחָה

וְסָבָא שְׁמוֹ זִכְרָיָה;	אֲנִי—שְׁמִי זֶלְמָן.
שֵׁם אִמִּי—צִפּוֹרָה.	אָבִא—שְׁמוֹ קָלְמָן;
וְשֵׁם אָחוֹתִי—דְּבוֹרָה;	שֵׁם אָחִי—שְׁמֵרָיָה.

וְסִבְתָּא—שְׂמָה בְּרָכָה
 הִיא בְּרָכָה לַמֶּשֶׁפָּחָה
 וְאַשְׁרֵי שְׁלִי בָכָה!

הַשְּׁנָרָה—שְׂמָה לְקִיקָה
 הַסּוּסָה—שְׂמָה סְמִיקָה
 וְהַפָּרָה הִיא מִיִּנְיָקָה!

יֶלֶד זֶה, זֶלְמָן, סוֹבֵר, כִּי גַם חֵיוֹת־הַבַּיִת — הַסּוּסָה, הַפָּרָה
 וְהַשְּׁנָרָה — גַּם הֵן מִן הַמֶּשֶׁפָּחָה; וְהוּא שׂוֹמֵחַ, כִּי טוֹב
 לוֹ עִם כָּלֶם יַחַד.

— כו —

נִדְּבָה.

הַדּוֹד נָתַן לַרַחֵלָה מַטְבַּע שֶׁל שְׁלֹשׁ אַגְרוֹת.
 נָטְלָה הַיֵּלֶדָה וְרָצָה מִיָּד לְקַנּוֹת עוֹנָה מְתוּקָה.
 בַּדֶּרֶךְ פָּגַעָה בְּאִשָּׁה עֲנִיָּה, וְתִינּוֹק עַל זֶרְעָה.
 הָיָה הַתִּינּוֹק בּוֹכֶה, וְאָמַר לֹא יָבֹלָה הַשְּׁתִּיקוֹ.
 עָמְדָה רַחֵלָה וְאַמְרָה לְעֶצְמָה:
 "אֲנִי אֵינִי רֵעַ בָּהּ, וְתִינּוֹק זֶה בּוֹכֶה" — וַיֵּדְאִי רָעַב הוּא.
 וּמִיָּד הוֹשִׁיטָה הַקַּטְמָנָה אֶת הַמַּטְבַּע לְאִשָּׁה וְאַמְרָה:
 "הֲרִי! קְנִי לַתִּינּוֹק פּוֹסֶח־לֵב; יִשְׁתֶּה — וְלֹא יָבֹכָה."

שיחה.

— קטן קטני! מאין באת?
«מן היער, מעבר לנהר».
— ומה שם ראיתי, או מצאת?
«גל אבנים טובות ומרגליות».
— ולא לקחת ממנו והבאת?
«אבל כלב גדול עמד עליו».
— ולא חתכת זמורה וגרשתו?
«אבל אותו היום שבת היה!»
— ולא פרסת מלחמה ונתת לו?
«חלתי — חציה אכלתי אני,
וחציה נתתי לעני».

מצוה מן התורה:

«ואהבת לרעך כמוך!»

מתנת קטנה

יום אחד עמדה רחלה אצל גנו של השכן
 וגם תכלה בתפוחים שלקט זה מאילן אחד.
 קטף השכן תפוח אחד אדם גדול וטוב,
 הושיט לקטנה ואמר: "אכלי רחלה, כי טוב הוא".
 גמלה רחלה, אמרה: "תודה", ורצה הביתה.
 משבאה לפתח הבית, עמדה ואמרה בלבה:
 "אבא ואמא נותנים לי תמיד מכל;
 ואני מעולם לא נתתי להם אף כל-שהוא.
 תפוח זה, הרי שלי הוא — ואתנהו להם".
 נכנסה לחדר — והנה אבא לקראתה.
 מיד דעה הבת בנגדו, נתאדמה ואמרה לו:
 "הא לך, אבא, תפוח זה; חציו לך וחציו לאמא".
 ומיד ברחק אל החצר, ברחק בשמחה.
 סוף-סוף, נתנה גם היא מה לאבא ואמא!

העור והיתום.

רב לוי הנקן נתעור בשתי עיניו; ובלבתו היה
 מנשש במקלו, למצא דרך.
 פעם הלך ברחוב ונגשל בעין. —

עמד הזקן ולא ידע לאן יפנה וילך.
 ראהו גער אחד קטן, גנש אליו ואמר: "לאן אתה,
 סבא? אמר-נא, ואו לך ד".
 "להתפלל אני הולך, בנ" — אמר רב לוי.
 "וגם אני לבית התפלה — לומר קדיש, ועמך, סבא,
 אלך ואו לך ד".
 כך אמר הנער, החזיק ביד הזקן, — והלכו שניהם.

* * *

בדרך שאל העור את היקר: "יתום אתה?"
 "הן" — אמר זה עצב — "אמי
 מתה לפני חדש ימים, וגם אב
 אין לי. הוא מת זה כבר".
 "והיכן אתה דר?"

"בבית דודי" — ענה הנער.
 ובאנחה אמר עוד: "אכל עני
 הוא דודי, וילדים לו גם בלעד".
 בינתיים באו לבית התפלה;
 ואמר רב לוי ליתום: "עמד אצלי,
 בנ" עמד והתפלל כאן".

עמד הנער — והתפללו שניהם, זה אצל זה.

* * *

לְאַחַר הַתְּפִלָּה, פָּנָה הַזֶּקֶן וְאָמַר לְנֶעֱר: "שִׁמְעֵנָּא,
בְּנִי! לָךְ אֵין אָב וְאָם, וְלִי אֵין עֵינִים, — רְצוּנְךָ? הֲיֵה לִי
לְעֵינִים, וְאַהֲיֵה־נָּא אָנִי לָךְ — לְאָב".

הַבֵּין הִיתּוֹם, וְעָמְדוּ לוֹ דְּמַעוֹת בְּעֵינָיו — וְשָׁתַק...
"מַסְכִּים אַתָּה?" — שָׂאלוּ הַזֶּקֶן שׁוֹב.
"הֵן", הָשִׁיב הַיָּלָד בְּלֶחֶשׁ.

וּמֵאֵז דָּר הוּא הִיתּוֹם עִם הָעוֹר הַזֶּקֶן יָחֵד. רַב לִּי
מִפְּרָגִים אֶת הַיָּלָד וְגַם מְלַמְדוֹ תוֹרָה; וְהָ מְנַהִיג אֶת
הַזֶּקֶן וּמְשַׁמְשׁוֹ בְּכָל.

— יט —

בְּקִישָׁה לְמִשָּׁה.

«מִשָּׁה רִבְנוּ, מַעוֹלָם הָעֲלִיוֹן!

זֶרֶק לִי מִמָּרוֹם שָׁק שֶׁל זְהוּבִים!»

— שָׁק שֶׁל זְהוּבִים — לָמָּה הוּא לָךְ?

«אַקְנָה לִי בּוֹ סוּס וַעֲגָלָה!»

— סוּס וַעֲגָלָה — לָמָּה הֵם לָךְ?

«אַבִּיאָה בָּהֶם אֲבִי־גִזִּית!»

— אֲבִי־גִזִּית — לָמָּה הֵן לָךְ?

«אַבְנָה בָּהֶן מְקַדָּשׁ מַעֲט!»

— מְקַדָּשׁ־מַעֲט — לָמָּה הוּא לָךְ?

«אֶת פִּלֵּל בּוֹ עִם כָּל יִשְׂרָאֵל!»

— כ —

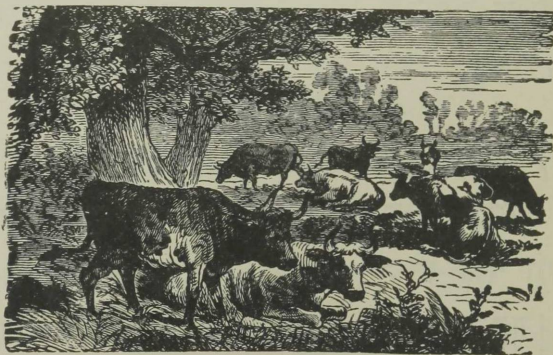
בְּאוֹר הַבֶּקֶר.

טָסִים בָּרוֹם צִפְרִים, שְׁשִׁים הֵם לְאוֹרָה; רָצִים בְּרָחוֹב נְעָרִים, דָּצִים הֵם לְתוֹרָה.	עוֹרוּ, נְרָדִים, עוֹרוּ! אֶתָּא בֶּקֶר בְּהִיר. שׁוּרוֹ בְּחִלּוֹן, שׁוּרוֹ — שְׁמֶשׁ זֶהָב יָאִיר!
---	---

— כח —

אֶל הַפָּרָה.

פָּרָה, פָּרָה! בֶּקֶר בָּא, — אֶל הַשָּׂדֶה רוֹצִי נָא!	זָרַח בֶּקֶר — אוֹר וְגִיל. רוֹעָה מְחַלֵּל: חֵיל-חֵלִיל!
---	--

וּחֶלֶב מֶתוּק,
חֶלֶב טוֹב,
לָנוּ, פָּרָה,
תָּנִי לָרֹב!

וּלְעֵת עָרֵב,
כְּבוֹא הַיּוֹם,
שׁוֹבִי, בּוֹאִי
נָא הֵלֵם;

— כב —

שִׁיחָה עִם הַכֶּכֶּשָׁה.

הַכֶּכֶּשָׁה:

אֶכְלֹתִי עֹשֶׁב
נְעִים רָךְ,
שְׁתִּיתִי מִיֵּם
מִפֶּלֶג זָךְ.

הַיִּלְדִּים:

וּמִן הַשָּׂדֶה
לָנוּ כָּעֵת,
כְּבִשָּׁה טוֹבָה,
מָה הִבָּאת?

הַכֶּכֶּשָׁה:

חֶלֶב מֶתוּק,
חֶלֶב צָח,
קָחוּ נָא, חֶלֶב
מִלֵּא הַפָּךְ!

הַיִּלְדִּים:

כְּבִשָּׁה טוֹבָה,
לְשָׁלוֹם בָּאת!
וְאִי שֵׁם הָלַכְתְּ
מֵאֲזוּ יֵצְאת?

הַכֶּכֶּשָׁה:

מֵאֲזוּ הַבֶּקֶר
בֵּין צִיִּצֵי חֵן,
בְּמַרְחֵב שָׂדֶה
טִילְתִּי כֵן.

הַיִּלְדִּים:

אִם כָּל הַיּוֹם
בְּשָׂדֶה הָיִיתִי—
מָה אֶכְלֹת שֵׁם
וּמָה שְׁתִּיתִי?

אֶכּוּ צִמְרִי
כָּבֵד מִשָּׂאת;
בִּי גִזּוּנִי
נָא כַּעַת!

כְּבִשָּׂה טוֹבָה!
הֵן חָם כָּל-כֶּף,
וְאַדְרֵת עָבָה
לָמָּה הִיא לָךְ? —

— כ —

עֲזָרָה בַּצֶּרֶה.

שְׁנֵי כְּלָבִים הָיוּ שׁוֹמְרִים עַל עֵדֶר אֶחָד,
וּשְׁנֵי הֵם הָיוּ בִּרְגָזוֹ וּבְרִיכַת זֶה עִם זֶה.
יוֹם אֶחָד, בָּא זֵאֵב וְנִפְלַע עַל אֶחָד מֵהֶם.
רָאָה הַשֵּׁנִי וְאָמַר:
«אִם אֵינִי עוֹזֵר כַּעַת לַחֲבֵרִי—
הַיּוֹם הוֹרֵג הַזֵּאֵב אוֹתוֹ
וְלִמָּחָר הוּא בָּא וְהוֹרֵג אוֹתִי.»
וּמִיָּד קִפֵּץ זֶה עַל הַזֵּאֵב וַתִּפָּסוּ בַּעֲרָפוֹ.

וּשְׁנֵי הַכָּלָבִים יַחַד גָּבְרוּ עַל הַזֵּאֵב הָאֶחָד
וְהָרְגוּ לְרוֹצֵחַ זֶה.

★

וַיְהִי שְׁנֵאִמֵּר:

טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד.

— כד —

הָעֵתוּד לִפְנֵי הַצֹּאן

(זִמְרָה לַמִּשְׁחָק).

אִם יִלֹּךְ הָעֵתוּד — תִּלְכְּנָה גַם הַצֹּאן,
וְאִם יַעֲמֹד הָעֵתוּד — תַּעֲמֹדנָה גַם הַצֹּאן.

אִם יֹאכַל הָעֵתוּד — תֹּאכְלֶנָה גַם הַצֹּאן,
וְאִם יִשְׁתֶּה הָעֵתוּד — תִּשְׁתֶּינָה גַם הַצֹּאן.

אִם יִרְבֵּץ הָעֵתוּד — תִּרְבֹּצְנָה גַם הַצֹּאן,
וְאִם יִישֹׁן הָעֵתוּד — תִּישָׁנָה גַם הַצֹּאן.

אִם יָקוּם הָעֵתוּד — תִּקְמֶנָה גַם הַצֹּאן,
וְאִם יִזְוַר הָעֵתוּד — תִּזְוַרְוּנָה גַם הַצֹּאן.

אם יִקְפֹּץ העתוד — תִּקְפֹּץ גַּם הצאן,
ואם יִרוּץ העתוד — תִּרְצֹץ גַּם הצאן —
אויצו, רוצו ופוצו!

★

הַתִּישׁ, הוּא הַעֲתוּדָה, מִהֵלֶךְ בְּרֹאשׁ כָּל הָעֵדָה,
וְלִכְל מְקוֹם שֶׁהוּא הוֹלֵךְ — הָעֵדָה הוֹלֵךְ אַחֲרָיו,
הַתִּישׁ הוּא מִנְהִיג הַצֹּאן.

— כס —

הַמְנַהִיג.

הַנְּחָשׁ — אָמַר זָנְבוֹ אֶל רֹאשׁוֹ: "עַד מָתִי תִּהְיֶה אַתָּה
מְנַהִיג בִּי? מַעֲתָה, אֲהִיָּה אֲנִי מְנַהִיג וּמִהֵלֶךְ לְפָנֶיךָ".
— "לֵךְ וּנְהַג" — אָמַר הָרֹאשׁ.

הֵלֶךְ הַזָּנָב, הֵלֶךְ וּמָשַׁךְ אֶת הָרֹאשׁ אַחֲרָיו.
הִגִּיעַ לְקוֹצִים — וְנָפַל לְתוֹכָם, הִגִּיעַ לְבוֹר־מַיִם —
וְנָפַל לְתוֹכוֹ; הִגִּיעַ לְמְדִירַת־אֵשׁ — נָפַל לְתוֹכָהּ וְנִשְׂרָף.
הוּא וְכָל הַנְּחָשׁ עִמּוֹ.

— כו —

עֲצָה טוֹבָה.

שְׁנֵי עֲבָבְרִים מָצְאוּ בִיצְתִּיּוֹנָה מוֹטָלָה בְּחָצֵר.
עָמְדוּ לְאַבְלָה — וַיֵּרְאוּ עוֹרֵב אֶחָד מְעוֹפֵף וּבָא.
אָמְרוּ: יֵרָאֵה זֶה אֶת הַבִּיצָה וְיַחַטֵּפֶנָּה לוֹ.

מה יַעֲשֶׂה? לְשֹׂאתָהּ אֵינָם יָכוּ לִים, יִגַּל גְּלוּהָ — וְתִשָּׁבֶר.
שָׁכַב אַחֲרָה, טָעַן אֶת הַבִּיצָה עַל גִּחְוֹנוֹ וְאַחֲזָה בְּרִגְלָיו;
תָּפַס חֲבֵרוֹ בְּזָנְבוֹ שֶׁל זֶה וּגְרָרוֹ עִם הַבִּיצָה לְחוּרָם.
וְשֵׁם עָמְדוֹ שְׁנֵיהֶם בְּטַח וְאָכְלוּ סְעוּדָתָם בְּמִנוּחָה.

— כז —

חֲמוֹר שֶׁבִקֵּשׁ אֶת אֲזִנָּיו.

הַכָּלָב אָמַר לְחֲמוֹר: «אֲזִנִּיהָ — כִּמָּה הֵן
אַרְכּוֹת וּמִגְדָּלוֹת!»

תָּמָה הַחֲמוֹר וְאָמַר: «אֲזִנִּים לִי? וְהֵיכֵן
הֵן? — אֲנִי מֵעוֹלָם לֹא רָאִיתִין!»

צָחַק הַכָּלָב וְאָמַר לוֹ: «וְהֵרִי הֵן זְקוּפוֹת
כְּשֵׁתִי קֶרְנִים עַל רֹאשׁוֹ!»

נָשָׂא הַחֲמוֹר עֵינָיו, הֵרִים רֹאשׁוֹ, הִבִּיט
לְמַעַלָּה — וְאֵת אֲזִנָּיו לֹא רָאָה...

— «טִפֵּשׁ!» — קָרָא הַכָּלָב — «לְמַטָּה הִבִּיטִי,
לְתוֹךְ נַחֲל־מַיִם זֶה — וְתִרְאֶה אֶת אֲזִנִּיהָ, כִּמָּה
הֵן מְשֻׁנוֹת!»

הבֵּיט הַחֲמוֹר לַמָּטָה, לְתוֹךְ הַנַּחֲלִי, רֹאֶה אֶת
צֵלְמוֹ בַּמַּיִם – וְעֵנָה וְאָמַר:
«מִשְׁקַר אֶתָּה, כָּלֵב עַז־נֶפֶשׁ! בַּמַּיִם – הֲרִי
חֲמוֹר אַחֵר שֵׁם; מִיִּן חֲמוֹר שָׂרְגָלִיו לְמַעַלָּה
וְגַבּוֹ לַמָּטָה! –
אֲבָל אֲנִי – כָּלוּם יֵשׁ אֲזַנִּים לִי?»

וְהוּא שֹׂאמֵרִין:
אֵין שׁוּטָה מֶרְגִּישׁ.

הקוף והמשקפים.

הקוף הזקין, וכֵּהוּ עֵינָיו מֵרְאוֹת.
שָׁמַע: תְּרוּפָה יֵשׁ לְרֹאִיָּה — מִשְׁקָפִים.
הֶלֶךְ וְלָקַח לוֹ אֶף הוּא זֹנֵג שֶׁל מִשְׁקָפִים.

עָבָרְשׁוּ מָה יַעֲשֶׂה בָּאֵלוֹ?

תָּלָה אוֹתָם עַל זָנְבוֹ —

מִבֵּית סְבִיבוֹ, וְאֵין הוּא רוֹאֶה.

נִתְּנָם עַל עֶרְפוֹ, עַל לְבוֹ —

מִבֵּית, וְשׁוֹב אֵין הוּא רוֹאֶה.

לָקַח בְּלִשְׁוֹנוֹ, נִשְׁכָּם בְּשִׁנָּיו —

מִבֵּית וְעַדִּין אֵין הוּא רוֹאֶה.

נִתְּנָם הַקּוֹף, הַשֶּׁלִּיד אֶת מִשְׁקָפָיו — וְנִשְׁכְּרוּ.

”בֹּדֵד יָאָה לָכֶם!” — קָרָא — ”כִּי לָמָּה וּלְמָה אַתֶּם?”

★

וְהוּא שֶׁנֶּאֱמַר:

לָמָּה זֶה מַחֲוֶה בְּיָד בְּסִיל?

הַקּוֹף — מִדְּרָבוֹ לְחַקוֹת אֶת הָאָדָם בְּמַעֲשָׁיו.

הל קקון.

בְּבֵית אֶחָד הָיָה קוֹף־שֶׁעָשׂוּ עֵים קָטָן, שֶׁהָיָה מְבַדֵּחַ

אֶת הַכָּל בְּמַעֲשָׁיו, חֲמֻדָּן שָׁמוֹ, וְהָיָה חָכִיב עַל בְּעָלָיו.

אָלע חֲמֵדֵן זעה לֶקֶקֶן הָיָה כָּכָל הַקּוֹפִים; וּלְפִי כֶּדֶד
הָיוּ טוֹמָנִים מִפְּנֵי כָּל
מֵאָכֵל שֶׁבְּבֵית.

וַיֵּמָּה הָיָה חֲמֵדֵן עוֹשֶׂה?
מִתְנַגֵּב הוּא לַגָּנָה מֵאַחֲרֵי
הַבֵּית, קוֹטֵף שָׁם מִן הַבְּנָנוֹת
וְאוֹכֵל פְּרוֹתֵיהֶן, וְאִפִּילוֹ
בֶּשֶׂהֶם יִרְקִים.

וַיֵּמָּה לַעֲשׂוֹת לֵל קֶקֶן
קָטָן זֶה הַשּׁוֹלַח לֶדֶד לְשׁוֹן?
אֵד פֶּעַם הוּא עֲצָמוֹ נָטַל
עָנָשׁ לוֹ. וְכֵן הָיָה הַמַּעֲשֶׂה:

יוֹם אַחֲרֵי כָּא בַּעַל־הַבֵּית מִן הַשּׁוֹק, וּבִידוֹ צָרוֹר
קָטָן שֶׁל נִיר.

רָאָה חֲמֵדֵן וְאָמַר: וַדַּאי דֶּבֶר מְתוֹק יֵשׁ בַּצָּרוֹר זֶה, —
וּלְוֹאֵי שְׁלֹא יִטְמִיגְהוּ...

הַנִּיחַ בַּעַל־הַבֵּית אֶת הַצָּרוֹר עַל הַשָּׁלְחָן — וַיֵּצֵא.
מִיָּד קָבִץ חֲמֵדֵן וְתַפֵּס אֶת הַצָּרוֹר, חָפֵן מִתּוֹבוֹ
וְשָׁם לְתוֹךְ פִּיו — וְאוֹי! — "עֲטֹשִׁי! עֲטֹשִׁי־טֹשִׁי!"

הַצָּרוֹר — אֵד אֲבָקֶת־טְבִיקָה הָיְתָה בוֹ; טְבִיקָה
נְשִׁיגָה מְתוֹקָה כָּלֵל וּכְלָל.

— "אוֹי! עֲטֹשִׁי־טֹשִׁי־טֹשִׁי!"

עֲנֵשׁוּ שֶׁל לָקִיק.

דִּיֶּסָה בְּחֶלֶב, דִּיֶּסָה שֶׁל מֶן, לְמִי מְכִינִים?

לְיוֹסִיפֹן הַקָּטָן — וּבְכָל בָּקָר וּבָקָר.

וְיוֹסִיפֹן אֵינוֹ אוֹכֵל אֶת הַכֹּל לְבֵדוֹ.

אֲלֹא מִשְׁאֵיר בַּפִּנְיָה שְׂיָרִים, — וְלְמִי?

לְחֶתוּל לָקִיק שְׂבִיבִית וְלִשְׁלֹשֶׁת הַגּוֹרִים שְׂבִיבִיָּה.

גּוֹרֵי הַכֹּל בָּהֶם; וְהֵם שְׂחָרְחָר, צְחָרְחָר וְאַפְרָפֶר.

רְאֵה לָקִיק, בְּנֵי הַחֲצֵר הֵלְלוּ בָּאִים גַּם הֵם יוֹסִיפִּים

וְנִבְנָסִים לְאָכֹל בַּסְּעִידָה, — וְאָמְרִי:

”שְׁלֹשָׁה שְׂתָפִים אֵלֶּי לָמָּה הֵם לִי?

יָכוֹל אֲנִי לָלֶק דִּיֶּסָה גַם בְּלִי שְׂתָפִים —

וְאַפִּילוּ בְּלִי יוֹסִיפֹן בְּכִבּוּדוֹ וּבְעֶצְמוֹ!”

וְמָה עֲשֵׂה לָקִיק זֶה?

בָּקָר אֶחָד הָעֶמִידוֹ אֶת הַפִּנְיָה עַל הַשְּׁלֶחֶן.

וְהַדִּיֶּסָה הַחֲמָה שְׂבִיבִיָּה נִתְּנָה אֶת רִיחָה הַטּוֹב;

וּמִיָּד — עוֹד לֹא נִבְנָס יוֹסִיפֹן לְאָכֹל — בָּא לָקִיק.

הַקָּדִים וּבָא בַּחֲשָׁאִי וְהִתְחִיל לִזְנוֹק, הוּא לְבָד.

בִּינְתָיִם, נִבְנָסוּ גַם שְׂחָרְחָר, צְחָרְחָר וְאַפְרָפֶר.

רְאוּ מָה לָקִיק זֶה עוֹשֶׂה, וְהִתְחִילוּ צוֹעֲקִים:

”נִבְנָב! אוֹיֵאֵוִי, נִבְנָב בְּבִיט! וַיִּנִּי! תַּפְסוּדוֹ!” —

גַּת פֶּה לִל לָקִיק, וְקִפֵּץ בְּעֵד הַחֲלוֹן אֶל הַחֲצֵר;
 וְשִׁחְרָחַר, צִחְרָחַר וְאַפְרָפֶר — אַחֲרָיו.
 רָאָה לָקִיק, הַסִּפָּנָה גְדוֹלָה —
 וְקִפֵּץ וְטִפֵּס וְעָלָה עַל הָאֵילָן שֶׁבַחָצֵר.
 גַּם תִּלַּק לָקִיק לְגִבּוֹת וְנִמְלֹט מִפְּנֵי רוֹדְפָיו.

הוּא נִמְלֹט מִשְׁנֵי הַגּוּרִים.
 אוֹלָם, מֵאִזְ אֵין יוֹסִיפוֹן נוֹתֵן לוֹ לָלָקִיק,
 אֶף טְעִימָה פֶּלֶא־שֶׁהִיא מִן הַדִּיסָה שֶׁל בָּקָר.
 וּבְשָׁעָה שֶׁשִׁחְרָחַר, צִחְרָחַר וְאַפְרָפֶר אוֹכְלִים,
 עוֹמֵד עָלּוּב זֶה, לָקִיק, מִרְחוֹק,
 עוֹמֵד עֲצוּב וּמִסְתַּכֵּל...
 "מִי אֹה, מִי אֹה!" — הוּא קוֹרֵא
 וְלוֹקֵק אֶת שִׁפְתָיו;

וְלִבּוֹ הוּא לוֹקֵק בָּהּ, לִבּוֹ בְּלִי שְׂתֵפִים!

— לא —

בְּשִׁבִּיל גְּדִי אֶחָד.

גְּדִי אֶחָד, — גְּדִי אֶחָד
 קָנָה אָבָא בְּזוּזִים שְׁנַיִם —
 גְּדִי אֶחָד, גְּדִי אֶחָד!

בָּאָה שְׁנֵרָה וְאָכְלָה לַגְּדִי,
שְׁקֵנָה אָבָא בְּזוּזִים שְׁנִים—
גְּדִי אֶחָד, גְּדִי אֶחָד!

בָּא כָּלֵב וְנִשֵּׁף לַשְּׁנֵרָה,
שָׂא כָלָה לַגְּדִי,
שְׁקֵנָה אָבָא בְּזוּזִים שְׁנִים—
גְּדִי אֶחָד, גְּדִי אֶחָד!

בָּא מִקָּל וְהִכָּה לַכָּלֵב,
שְׁנִשֵּׁף לַשְּׁנֵרָה, שָׂא כָלָה לַגְּדִי,
שְׁקֵנָה אָבָא בְּזוּזִים שְׁנִים—
גְּדִי אֶחָד, גְּדִי אֶחָד!

בָּאָה אֵשׁ וְשָׂרְפָה לַמִּקְלִי,
שְׁהִכָּה לַכָּלֵב, שְׁנִשֵּׁף לַשְּׁנֵרָה,
שָׂא כָלָה לַגְּדִי,
שְׁקֵנָה אָבָא בְּזוּזִים שְׁנִים—
גְּדִי אֶחָד, גְּדִי אֶחָד!

בָּאוּ מִים וְכָבְּוּ לָאֵשׁ,
שְׁשָׂרְפָה לַמִּקְלִי, שְׁהִכָּה לַכָּלֵב,

שְׁנֹשֶׁךְ לַשְּׁנֵרָה, שֶׁאֵכְלָה לַגְּדִי,
שֶׁקֶנָּה אֲבָא בְּזוּזִים שְׁנִים—
גְּדִי אֶחָד, גְּדִי אֶחָד!

בָּא שׁוֹר וְשָׁתָה לַמַּיִם,
שָׁכְבוּ לָאֵשׁ, שְׁשָׁרְפָה לַמֶּקֶל,
שֶׁהִכָּה לַכֶּלֶב, שְׁנֹשֶׁךְ לַשְּׁנֵרָה,
שֶׁאֵכְלָה לַגְּדִי,

שֶׁקֶנָּה אֲבָא בְּזוּזִים שְׁנִים—
גְּדִי אֶחָד, גְּדִי אֶחָד!

בָּא שׁוֹחֵט וְשָׁחַט לַשׁוֹר,
שְׁשָׁתָה לַמַּיִם, שָׁכְבוּ לָאֵשׁ,
שְׁשָׁרְפָה לַמֶּקֶל, שֶׁהִכָּה לַכֶּלֶב,
שְׁנֹשֶׁךְ לַשְּׁנֵרָה, שֶׁאֵכְלָה לַגְּדִי,
שֶׁקֶנָּה אֲבָא בְּזוּזִים שְׁנִים—
גְּדִי אֶחָד, גְּדִי אֶחָד!

בָּא מִלְּאֶךְ-הַמּוֹת וְשָׁחַט לַשׁוֹחֵט,
שְׁשָׁחַט לַשׁוֹר, שְׁשָׁתָה לַמַּיִם,
שָׁכְבוּ לָאֵשׁ, שְׁשָׁרְפָה לַמֶּקֶל,
שֶׁהִכָּה לַכֶּלֶב, שְׁנֹשֶׁךְ לַשְּׁנֵרָה,

שאכלה לגדי

שקנה אבא בזוזים שנים—

גדי אחד, גדי אחד!

יבא הקדוש-ברוך-הוא

וישחט למלאך-המות!—

ובלע המות לנצח,

ומחה יי דמעה מעל כל פנים—

אמן ואמן!

— לב —

אם אחרת.

הסית השתובב לפני אמו הסוסה.

היא באה עיפה מן הדרך,

וזה דוחק בה, דוחק ואומר:

«רוצי, אמא, רוצי אחרי!»

אני אברח, ואת אחרי תרוצי!»

נזפה בו הסוסה: «החחתי!»

לך, פרא-סוס! אל תגף בי!»

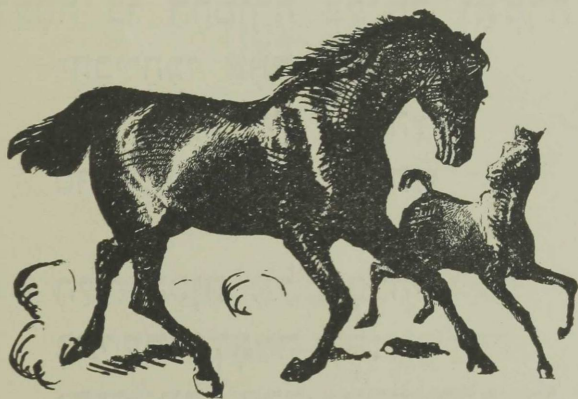
נפנה לו הסית ואמר ברגז:

«וְאֵלֶיךָ-לִי! – אֵלֶכָה לִי מִפֶּה,
וְאִם אַחֲרַת אֲמָצָא, טוֹבָה מִזֹּו.»

הֵלֶךְ הִסִּיחַ אֶל הַחֲמוּרָה,
בָּא, עֹמֵד וְאָמַר לָהּ:
«תִּנִּי, חֲמוּרָה, מַעֲט חֶלֶב לִי,
וְאִם לִי טוֹבָה אֶת הֵי!»
בָּעֵטָה בּוֹ הַחֲמוּרָה בְּעִיטָה וְאָמְרָה לוֹ:
«הֶכִי-הֶכִי אֶתָּה הוּא בְּנִי?
מִבְּנֵי אֶקַח וְלֶךְ אֶתָּנָה? –
סוּר! אֶל תִּקְרַב הִנֵּה!»

הֵלֶךְ הִסִּיחַ אֶל הַפָּרָה,
בָּא, עֹמֵד וְאָמַר לָהּ:
«תִּנִּי, אֶת, פָּרָה, מַעֲט חֶלֶב לִי,
וְאִם לִי טוֹבָה אֶת הֵי!»
בְּגִיחָה בּוֹ הַפָּרָה בְּגִיחָה וְאָמְרָה לוֹ:
«וְלַעֲגִ לִי מָה? – לֶךְ-לֶךְ!
מִבְּנֵי אֶקַח וְלֶךְ אֶתָּנָה? –
סוּר! אֶל תִּקְרַב הִנֵּה!»

הֶלֶךְ הַסִּיחַ וּבָא אֶצֶל הַגְּמֵלָה;
 אֶךְ בְּטָרֶם יִפְתָּח יֹאמַר לָהּ מָה —
 חֲרָחְרָה עָלָיו זֶה חֲרָחְרָה,
 וְנִבֵּעַת הַסִּיחַ, נִרְתַּע וְקָרָא:
 «אֹי-אֹי-אֹי! אִמָּא יִקְרָה!»
 וּבִרַח לוֹ מִיד — וּלְאָן?
 אֶל הַסּוּסָה, — חֲזָרָה אֶל אִמּוֹ שְׁלוֹ.

— לנ —

יֶלֶד וּסִיחֹו.

סִיחַ לִי טוֹב מְסִיחִים,
 מְקַפֵּץ עַל כָּל דֶּרְכִים;
 רַק בֶּן-שְׁבוּעַ הוּא הֶרֶף

וְאַחֲרֵי אָמוּ יִרְוֹץ כָּדָּ!
 אֶץ-קִפֶּץ! — הָאֵחִי הָאֵחִי! —
 תָּמִיד רֵץ הוּאִי
 תָּמִיד דֵּץ הוּאִי
 וְעַל צוּאָרוֹ בְּחוּט שֶׁל חֵן
 זֹג מְצַלֵּץ לוֹ: דֵּין-דֵּין! —
 כְּמָה שׁוֹבֵב אֶתְּהִי סִיח!
 בֹּא וּנְקַפֵּץ שְׁנֵינוּ, אָח!

*

סִיח קָטָן — קוֹ שְׂרִין בְּצוּאָרוֹ פֶּתִיל צְבֻעוֹנִי לְחֵן;
 וּבְחוּט זֶה תוֹלֵין לוֹ פַּעַמַּיִם קָטָן, זֹג. — זֹג זֶה לְמָה? אִם
 יִבְרַח הַשּׁוֹבֵב, — יִשְׁמְעוּ בוֹ, וַיִּחַ זִירוֹהוּ אֶל אָמוּ.

— לר —

שִׁיחוֹת חִיּוֹת.

אָמַר הַכֶּלֶב:
 «חֲבִיב חֲבִיב אֲנִי עַל רַבּוֹנִי!
 שְׂאֲנִי נוֹשֵׁף לְזֹר הַקָּרֵב אֶל בֵּיתִינוּ»
 אָמַר הַחֲתוּל:
 «וְכְמָה אֲנִי אֶהוֹב עַל אֲדוֹנִי!
 שְׂאֲנִי טוֹרֵף לְעַכְבְּרִים שְׂבִיבֵינוּ»

אָמַרָה הַכָּבֶשֶׁה:

«וְאֲנִי — אֵינִי נוֹשֶׁכֶת וְאֵינִי טוֹרֶפֶת,
אֲדִי אֶפְשָׁר, גַּם אֲנִי קָצַת חֲשׁוּבָה עָלָיו —
שֶׁאֲנִי הַנוֹתֶנֶת לְבֵיתוֹ צֶמֶר וְחֶלֶב.»

— לֵב —

גּוֹג וּמָרִים.

יִלְדָּה קִטְמָה זֶה מָרִים, שֶׁחָקָה לְשִׁפְתַּי הַיָּם;
וְעַמָּה גּוֹג, כִּלְכָּה הַגָּדוֹל, אֲשֶׁר אֶהְבָּה.
קָפִץ גּוֹג אֶל הַמָּיִם, הִתְחִיל שֵׁט וּמִתְרַחֵץ בָּיָם.

רָצָה הַתִּינוּקָת אַחֲרֵי הַפֶּלֶב לְהוֹצִיא;
קָרָאָה: "צֵא, גּוֹג! חִישׁ צֵא, פֶּן תִּטְּבַע בְּמִים!"
בָּא גַל חֲזָק, הִדְרָף אֶת הַקִּטְמָנָה — וְנִפְלָה.
נִפְלָה — וְהִגֵּל, שֶׁחֲזַר לַיָּם, גִּרְפָּה עִמּוֹ.

רָאָה זֹאת גּוֹג, וּמִידָּר יָשַׁט וּבָא אֶל הַתִּינוּקָת,
תִּפְסְסָה בְּשֵׁם לִתָּהּ וּסְחָכָה אֶל הַחֹף.
הוֹצִיא גּוֹג אֶת גְּבֻרָתוֹ הַקִּטְמָנָה לִיבָשָׁה —
וְהִנֵּה הִיא מֵתָעֵלָפֶת וּמוֹטָלָה בְּמֵתָה.
הִתְחִיל גּוֹג מְלַקֵּק אֶת הַתִּינוּקָת בְּלִשׁוֹנוֹ,
מְנַעֲרָהּ, מְזִיזָה לְבָאֵן וּלְבָאֵן — וְאִין הִיא גַּעֲזָרָה.
הִתְחִיל גּוֹג צוֹעֵק, נוֹבֵחַ בְּקוֹל גְּדוֹל,
קוֹרֵא וּמְשׁוֹעַ לַעֲזָרָה: "הַצִּילֵנוּ! הַצִּילֵנוּ אֶת מְרִים!"

וּרְאוּ! מְרִים מוֹטָלָה עוֹד בְּמֵתָה...
אֵךְ אֶל־נָא תִירְאוּ! חַיָּה תַחֲיָה מְרִים.
אֲבָא וְאֲמָא שֶׁל מְרִים, בֵּיתָם קְרוֹב לְחוּף הַיָּם,
וְהֵם זֶה שֶׁמְעוּ אֶת קוֹלוֹ שֶׁל גּוֹג — וַיִּצְאוּ.
רוֹץ יָרוּצוֹ מִידָּר לַעֲזָרָת בֵּיתָם הַקִּטְמָנָה;
הֵם יָבֹאוּ וַיַּעֲרוּהָ — יָשִׁיבוּ אֶת מְרִים לַחַיִּים.
חַיָּה תַחֲיָה מְרִים. —

וּבְמָה תִּאָּהֵב אִזְּ תִּלְדָּה אֶת גּוֹג יְדִידָהּ וּמְצִילָהּ!

ב' לשון אדם.

1

מתי הקטן בא בפעם הראשונה לבית-הספר.
ישב שעה, שתי שעות — זכר את תמכה, אחותו
התינוקת, ובקש לילך הביתה.
תמכה זו — רק היום צמחו לה שתי שנים בסקירות,
ובקש מתי לראותה שוב בשנים שלה.
ומה עשה הקטן הנה?
בשפצאו הפל אל החצר, לשחק מעט, יצא הוא
מן החצר ולחויץ, והלך לו.

2

הוא הלך — ואת הדרך הביתה לא ידע; וכך
נתעה מתי אל מחויץ לעיר ובא לשדה.
הלך מתי לראות מה יש בשדה — והרחיק עוד;
בקש פרחים לעשות עטרה — והרחיק עוד.
ישתאם עמה, נסתכל וראה, הוא לבדו בתוך
בקעה רחבה, — ונתראה.
בקש מתי לחזור — ולא יזה צד ילך?

3

הלך מתי הלך ותעה, ופגע בסוסו של אבא,
בשהוא עומד ורועה באחו.

שָׁמַח מִתִּי לִקְרֹאתוֹ, רָץ אֵלָיו וְאָמַר לוֹ:
"אֲנִי, כִּים נָא, חֲנִי נָא!"

אֵל אָבֹא בֹא, הִבִּיאֵנִי נָא!"
"חֲדִיחָה!" — צָהַל הַסּוּם צָהִי לָהּ, וְחִזַּר לְאָבִי לָתוֹ.
מִתִּי דָבַר, הַסּוּם צָהַל — וְאִין הַסּוּם מִכִּין אֶת מִתִּי,
וְאִין מִתִּי מִכִּין אֶת הַסּוּם.

4

הִלָּךְ מִתִּי הִלָּךְ וְחָעָה עוֹד, וּפָגַע בְּפָרְתָהּ שֶׁל
אָמִא, בְּשָׂדִיא עוֹמְדָה וְשׁוֹתָה מִן הַנָּחַל.
שָׁמַח מִתִּי לִקְרֹאתָהּ, רָץ אֵלֶיהָ וְאָמַר לָהּ:
"אֲנִי, פָּרָה נָא, חֲנִינִי נָא!"
אֵל אָמִא בֹא, הִבִּיאֵנִי נָא!"
"מִסְמָה!" — גָּעָתָה הַפָּרָה גָּעִיָה, וְחִזָּרָה לְשִׁתִּיתָהּ.
מִתִּי דָבַר, הַפָּרָה גָּעָתָה — וְאִין הַפָּרָה מִכִּינָה אֶת
מִתִּי, וְאִין מִתִּי מִכִּין אֶת הַפָּרָה.

5

אָמַר מִתִּי: אֵלָךְ לְצַד זֶה שְׁחַבְתִּים שֵׁם, כִּי שֵׁם
שֵׁם הִיא הָעִיר.
הִלָּךְ מִתִּי וְהִגִּיעַ לָעִיר, וּבָא לְרִחוּב אֶחָד — וּפָגַע
שֵׁם בְּכָל בּוֹ שָׁלוֹ, בְּצַעֲנִי.
שָׁמְחוּ שְׁנֵיהֶם וְרָצוּ זֶה לְקִרְבָּאת זֶה, חִבְּקוּ מִתִּי
לְצַעֲנִי וְאָמַר לוֹ:

"אתה, צעני, הן בין תביני —

אל תמתי חוליבני ויהביאני!"

"הוֹדוּ!" — נבח צעני נביחה, אף כשכש בזנבו

ושלח לשונו — —

נעבדו איז אחר מבין את חברו...

ומתי כבר רעב הוא, רעב מאד — ויבין בתי זרים

הוא הולך ותועה עוד.

6

התחיל מתי בוכה, והפלב על סביבו רוקד —

"ולמה אתה בוכה, קטן?" — נשאל פתאם מתי.

ומי השואל? כלום הפלב? — —

לא. אנשה אחת זקנה עמדה אצלו ושאלה בך.

מיד השיב לה מתי: "תועה אני, סבתא".

אמרה לו: "ובן מי אתה? ומאיזה רחוב אתה?"

ואמר לה מתי. — מיד אמרה הזקנה לו: "ובכן,

בא-נא, בנני, ואביאך!"

שניהם דברו — והבינו זה את זה, וזו את זה;

והלכו יחדיו.

7

באו — ואפילו תמה, זו הקטנה, שמחה לקראת

מתי. מעריסטה קראה לו בקול:

"מתי-תי!" —

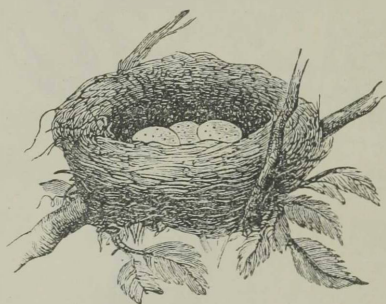
וְזֹאת הִיְתָה הַמֶּלֶךְ הָרֹא שׁוֹנָה שְׁבֻטָאָה קְטַנָּה זֹו
מִפְרֹשׁ בְּלִשׁוֹן אָדָם, — וְגִדְלָה הַשְׁמִימָה בְּבֵית, גִּדְלָה
בְּכַפְלִים, עַל מַתִּי וְעַל תַּמָּה יָחַד.

”תַּמָּה-תַּמָּתִי!” — קוֹרֵא מַתִּי וְרוֹקֵד בְּגִידָה; וְתַמָּה
בְּגִידוֹ בִּשְׁתֵּי שָׁנִיָּה שׁוֹחֶקֶת, קוֹרְאָה וּמְשִׁיבָה לוֹ בְּקוֹל:
”מַתִּי-תִי! מַתִּי-תִי!”

קְטַנָּה בְּזוֹ-וּבְכָר מְשִׁיבָה הִיא לוֹ בְּלִשׁוֹן אָדָם
מִמֶּשׁ; וְאִיךְ לֹא יִשְׁמָה מַתִּי?

— לו —

קֶן-לְצִפּוֹר.

קֶן לְצִפּוֹר בֵּין הָעֵצִים,
וּבִקֵּן שָׁם שְׁלֹשׁ בֵּיצִים;
וּבְכָל בֵּיצָה-הִסִּי פֶן תַּעִיר! —
יֵשֶׁן לוֹ אֶפְרַח זָעִיר.

אִם עַל בָּנִים.

חוּס־נָא, רַחֵם,

יִלְד־חֵן!

אָנָּא, סוּר־נָא

מִן הַקֵּץ!

אֶפְרָחִי בּוֹ,

הֵם בּוֹכִים שָׁם,

מִתִּי רְאִים הֵם

כֵּן תִּגַּע בָּם.

הִי, שׁוּב־נָא, לִךְ־נָא—

וְעַם בְּנֵי כַּהֵן

אֲזַי גַּם אֲנִי

שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ כַּהֵן.

שְׁמַע! כִּי קָרָאָה

אִמָּא לִךְ;

בִּיתָה שׁוּב־נָא,

וּתְשַׁמַּח בְּךָ!

יָלֵד אֶל אֲנָקוֹר.

בְּרִיָּה קִטְנָה, אֲנָקוֹר קֵט!
נִשְׂרָקָה, נִשְׂרָקָה לִי כְּמַעֵט;
אֵךְ אִם חֲתוּל יִקְרַב לָךְ —
פָּרַח-פָּרַח, בָּרַח!

בְּרִיָּה קִטְנָה, אֲנָקוֹר קֵט!
רָקְדָה, רָקְדָה לִי כְּמַעֵט,
וּלְקֵט מִפְתֵּי פִתּוּתִים לָךְ —
קַח-נָא קַח!

יוֹנָה אֶל גּוֹזְלִיהָ.

מָה שְׁלוֹמְכֶם, גּוֹזְלִי? מָה שְׁלוֹמְכֶם, עוֹלָלִי?
בִּשְׂדֵּה שׁוֹטְטֹתִי, זֶרְעוֹנִים לְקַטְטִי —
תּוֹר-תּוֹר, תּוֹר-תּוֹר!

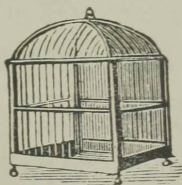
וְאַתֶּם, עוֹלָלִי, — הֲרַעַבְתֶּם, גּוֹזְלִי? —
הֵא, אֲכָלוּ וּשְׂבָעוּ, וּבְקוֹל אִם תִּשְׁמָעוּ—
תּוֹר-תּוֹר, תְּרוֹר!

— מח —

הַיֶּלֶד וְהַצֶּפֶר.

- הַיֶּלֶד: הוּא, לָמָּה, צִפְרִי, מִפְּנֵי אֶת עֶפֶה?
הַצֶּפֶר: «כִּי טוֹב לִי בַּמְרוֹם, הַחֲפָשָׁה לִי יִפֶּה!»
הַיֶּלֶד: וְאַנִּי כָלוּב תָּלִיתִי לָךְ, צֶפֶר, בַּחֲלוֹן.
הַצֶּפֶר: «וְלִי חָבִיב זֶה קִנִּי בַּעֲפָאֵי הָאֵלּוֹן.»
הַיֶּלֶד: כָּל יוֹם שֵׁם לָךְ אֶתֵּן זִרְעוֹנִים, גֶּרְגָּרִים.
הַצֶּפֶר: «מֵאלֶּה לִי טוֹבִים זְעִירֵי פֶרֶפְרִים.»
הַיֶּלֶד: שֵׁם אֲצִלִּי מִי־צֶפֶר הֵן תִּשְׁתִּי, חָבִיבָה!
הַצֶּפֶר: «הֵטֵל שְׂבָצִיצִים לִי מִתּוֹק פִּי־שְׂבָעָה!»

פלא-עוף.

"פלא-עוף, שׁוּב־נָא, בָּא!" צוּחַ קָרָא הַיֶּלֶד לוֹ — "שׁוּב! אֲנִי רָק אֶרְאֶה בָּךְ!" הַשִּׁיב זֶה: "מִי יֵאמֵין לָךְ?"	בֵּין עַפְאִים, תוֹךְ הַגֶּן פְּלֵא עוֹף מְדַבֵּר, רֵן. חָפֹז אֵלָיו יֵלֵךְ תָּם, — פָּרַח לוֹ הָעוֹף מִשָּׁם.
---	---

ביצת-זֶהב.

הַיֶּתֶה לְזַקְנָה שָׂרָה. בִּיצַת זָהָב נּוֹצֵצָה; וְשִׁשָּׁה-שָׂרָה סִבְתָּא שָׂרָה: בִּיצַת זָהָב לִי נָהֲדָרָה!" דִּין לְמַחֲוֹל וְכַשׁ פֶּשׁ זָנְבוֹ, וּמִן הַשְּׁלֶחַן אֶרְצָה נִפְלָה; וּבּוֹכָה מָרָה סִבְתָּא שָׂרָה.	תִּרְנְנָלֶת אַחַת מְנַמְרָה הִטִּילָה הַתִּרְנְנָלֶת בִּיצָה, וְשִׁשָּׁה-שָׂרָה "בִּיצָה, בִּיצָה מַה יִּקְרָה! שָׁמַע עַבְדְּךָ שִׁיר—וַיָּבֹא. נָגַע בַּבִּיצָה—וְהִחַל לִגְלָה, נִפְלָה, הִיא, וְגַם גִּשְׁפָּרָה!"
---	--

★

שָׁמַע סָבָא, בָּא וּשְׁאַלָהּ: "זָקַנְתִּי מָה הַיֵּלֶלֶה?"
— "וְאֵיךְ לֹא אֶבְכֶּה מָרָה?"

וְהִתְרַנְּגָלָת, זֹו הַמְּנַמְרָה, הִטִּילָה בִּיצַת זָהָב יָקָרָה,
וְשָׁמַע עֲכָבָה חָשׁ וַיָּבֹא, דָּעַן לְמַחֲוֹל וּכְשֶׁפֶשׁ זָנְבוֹ,
נָגַע בִּבְיָצָה — וְהִתְרַנְּגָלָה, וּמִן הַשְּׁלֵחָן אֲרָצָה נִפְלָה —
נִפְלָה, הָהָ, וְגַם נִשְׁפָּרָה!" —

וְנֶאֱנַח סָבָא, נֶאֱנַח מָרָה: "אֹוִי וְאִבּוֹי לֹאֹתָה צָרָה?"

★

שָׁמְעוּ בְּחֹצֵר דִּלְתִּי הַשְּׁעָר: "סָבָא, סָבָא! מָה הַצֵּעֵר?"
— "וְאֵיךְ לֹא אֶאֱנַח מָרָה?"

וְהִתְרַנְּגָלָת, זֹו הַמְּנַמְרָה, הִטִּילָה בִּיצַת־זָהָב יָקָרָה,

וְשָׁמַע עֲכָבָה, חָשׁ וַיָּבֹא, דִּין לְמַחֲוֹל וְכַשְׁפֵּשׁ זָנְבוֹ.
 נָגַע בַּפִּיצָה — וְהִתְנַלְגָּלָה, וּמִן הַשְּׁלַחַן אֲרָצָה נִפְלָה —
 נִפְלָה, הָיָה, וְגַם נִשְׁפָּרָה! —
 וְחָרְקוּ שְׁתֵּי הַדִּלְתוֹת מֶרֶה: "חֶרֶק-חֶרֶק, הוּא, חֲרִי וְצָרָה!"

★

שְׁמָעוּ קוֹלָן זֶה צִפּוֹרִים: "מָה לָּכֵן, דִּלְתִּי שְׁעָרִים?"
 — "וַאֲיֵךְ לֹא נִחַלַק מֶרֶה?"

וְהִתְנַגְּגָלָתָה, זֶה הַמִּנְמָרָה, הַטִּילָה בִּיצַת-זֶהָב יָקָרָה,
 וְשָׁמַע עֲכָבָה, חָשׁ וַיָּבֹא, דִּין לְמַחֲוֹל וְכַשְׁפֵּשׁ זָנְבוֹ,
 נָגַע בַּפִּיצָה — וְהִתְנַלְגָּלָה, וּמִן הַשְּׁלַחַן אֲרָצָה נִפְלָה —
 נִפְלָה, הָיָה, וְגַם נִשְׁפָּרָה!"

נָתַעוּ פִּפּוֹ הַצִּפּוֹרִים עוֹף וְצִפּוֹ צִפּוֹ: "צוּף-צוּף-צוּף!"
 וּמִשְׁצִפּוֹ צִפּוֹ אֵלּוּ כָּכָה — מִיָּד נָסוּ יָגוֹן וְאַנְחָה,
 וּפָתְחוּ כָּלֶם בְּנִשִּׁיר וּשְׁבָחָה, —

שָׁבַח לֹאֵל שׁוֹכֵן עֲרֻבוֹת,
 שְׁבָרָא צִפּוֹרִים לְשִׁמַּח לְבָבוֹת!

— מד —

סֵתוּ בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל

1 לְקִרְאַת הַיּוֹרָה

וּמִכָּבֶד שִׁקִּי בָר לְזֶרַע הֵם מוֹכְנִים; יּוֹרָה טוֹב, אֵל, לָרֹב שְׁלַח־נָא עִם עֲנָנִים!	נְעוֹר קָם רוּחַ יָם, הָעֵיב פָּנֵי רָקִיעַ, וְגוֹעָה שׁוֹר: בָּא הַתּוֹר, חָרִישׁ כָּבֵד הִגִּיעַ!
--	--

שְׂאֵתָה הוּא, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מְשִׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם!

3 אַחֲרֵי הַגֶּשֶׁם

הַבְּהִיקוּ שָׁמַיִם,
הָעֲבוֹת נִגְרָשׁוֹת,
וְהָאוֹר הַמְטָה,
מְחִיָּה נִפְשׁוֹת!

וּמִבְשָׂרָה אֵל עֲגָלָה
שָׁם תִּגְעָה הַבְּהֵמָה;
דַּע, מָחָר יִדְשָׂאוּ
כָּל שָׂדֶה וְשִׂדְמָה!

2 לִפְנֵי הַגֶּשֶׁם

יִגְעֵנוּ מִחֲמָה,
מֵאֲבָק עֵיפָנוּ—
לָךְ, רוּחַ קְרִירָה,
וְלַעֲב מַה שְּׂאֵפָנוּ!

הָרוּחַ, אֵל תַּעֲבְרִי!
פְּחִי־נָא, הַמוֹדָה!
הָעִיבִי, הַמְטִירִי
לַצֵּמָאָה יְהוּדָה!

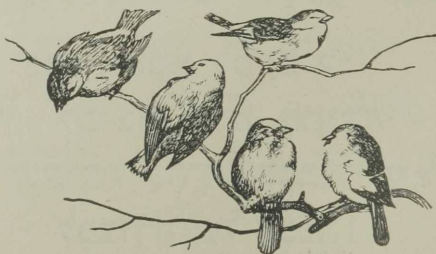
מזמור לג'שם

מן התהלים

עָנוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה! זָמְרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְּכִנּוֹר!
הַמְבַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים, הַמְכִּין לָאָרֶץ מָטָה,
הַמַּצְמִיחַ הָרִים חֲצִיר — נוֹתֵן לְכַהֲמָה לַחֲמָה, —
שִׁבְחֵהוּ יְרוּשָׁלַּיִם, אֵת יי! הַלְלֵי אֱלֹהֶיךָ, צִיּוֹן!
הַשֵּׁם גְּבוּרָתְךָ שָׁלוֹם, חֲלַב חֲמִים יִשְׁבִּיעֶךָ —
הַלְלוּהָ!

סִתּוֹ בַּשָּׂאֵר אֲרָצוֹת

וַיָּמִים אַחֲרֵי לֵילוֹת	אֵיפָה חֲמָה, סָהַר,
וְלֵילוֹת אַחֲרֵי יָמִים —	וְאֵיִם הֲכֹ כָבִים ?
גְּשָׁמִים, גְּשָׁמִים, גְּשָׁמִים	עָבִים, עָבִים, עָבִים
שׁוֹטְפִים בְּאֶפְלוֹת.	בָּאִים עִם הַסַּעַר.

מֵאֲרֵץ אֶל אֲרֵץ

וְאִנָּה בָּאָה יִפְתִּי?	הַצִּפּוֹר מְצַפֶּצֶפֶת
אֵן נִדְדָה שְׁרֵתִי?	הַצִּפּוֹר מְעוֹפֶפֶת —
הִיא עָבַר עֲבָרָה יָם;	מֶה-יִּפָּה בֵּת הַדְּרוֹר!
וּבִנְתָּה שָׁם אֶת קִנָּה	הַצִּפּוֹר נֶאֱלָמָה
וְעִנְתָּה שָׁם גַּם רִנָּה —	הַצִּפּוֹר נֶעֱלָמָה —
כִּי חָם וְאוֹר לָהּ שָׁם.	נִתְעַלְמָה מִפְּנֵי קָרִי.

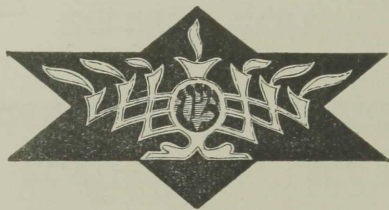
חֲנֻכָּה.

נֵר-שֶׁל-שָׁמֶן הֵד לִיק לִי
אָבֹא בְּאַבְקָה, —
אוֹרָה, אוֹרָה! לְכָבוֹד מִי?
לְכָבוֹדָה שֶׁל חֲנֻכָּה!

נִתְּנָה אִמָּא לְטָעֵם לִי
לְבִיבָה חֲמָה מְתוֹקָה, —
סְעוּדָה תִּהְיֶה! לְכָבוֹד מִי?
לְכָבוֹדָה שֶׁל חֲנֻכָּה!

סבא נתן פרוטה לי
חדשה לא מחוקה –
מנה יפה! לכבוד מי?
לכבודה של חנכה!

סביבון הביא דודי לי
של עפרת-יצוקה –
סב סב סביבון! ויזכה מי
לכבודה של חנכה!

ברכות על נר חנכה

ברוך אתה יי אלהינו, מלך העולם,
אשר קדשנו במצותיו וצונו
להדליק נר של חנכה!
ברוך אתה יי אלהינו, מלך העולם,
שעשה נסים לאבותינו בימים ההם,
בזמן הזה!

לְבָנִים הַגָּנוֹת
וְכָל אֵילָן וְסִבְךָ—
יִתְבָּרֵךְ הַשְּׁלֵג
הַלֵּבֵן הָרָף!

מֵעוֹפְפוֹת, מִפְּזוֹת
וּמִכְרָכְרוֹת בְּגִילי—
נִצָּאָה, חֲבֵרִים,
חֵישׁ לְבָשׁוּ הַמַּעִיל!

«יִתְבָּרֵךְ הַשְּׁלֵג!»
יִצְרִיחַ קוֹל עֵז
גַּם אוֹתוֹ הַשְּׁחוּרִי,
הַעוֹרֵב הַלֵּז.

— 3 —
תַּעֲלוּ לִי הָרוּחַ

וְרַנֵּעַ יַחְמַד לְצוֹן לוֹ	קֹר בַּחוּץ, וְהִפֵּל צָח;
וּבְמַחוּל כֹּה וְכֹה	בְּשִׁלָּג לָבֵן, שִׁלָּג רָךְ
יִסְתַּכֵּב לוֹ בְּשִׁיר —	מִתַּבְּסָה כָּל הָרְחוּב.
וְחֹטֵף כּוֹבֵעַ מֵרֹאשׁ אִישׁ,	וְרוּחַ נוֹעֵז בְּקוֹל רֶם
וּבְכִרְחוֹ עֲמוֹ חִישׁ,	שֹׁרֵק יִשְׁרָק כֹּה וְנִשֵּׁם;
יִצְפָּצֵף עַל הָעִיר!	"הָאֵחָ, בִּי-טוֹב, מִה-טוֹב!"

— נח —

לִפְנֵי הָאֵח

יִזְדַּעַף הַחֹרֶף
בְּשִׁלָּג וּבַפּוֹר —
בְּחִדְרָהּ שֶׁל אִמָּא
לֹא גִדַּע כָּל קֹר.
בְּשִׁיחָהּ וּבְשִׁירָהּ
כֹּה גִישַׁב לָאֵח,
וּבְשֵׁשׁ שׁוֹן, בִּי גָעִים
בְּכִיִּים אֲכִיב זָךְ.
וְיִתְחַלֵּל לוֹ שִׁלָּג
עִם סוּפָה בִּילָל! —
בֵּית אָבִא וְאִמָּא
יִתְבָּרֵךְ לָאֵל!

מזמור לחֶרֶף

מִן הַתְּהִלִּים

הַלְלוּהָ, כִּי טוֹב זְמַרָה אֱלֹהֵינוּ!

הַנּוֹתֵן יִשְׁלַג בְּצִמָּה, כְּסוֹר בְּאַפֶּר יִפְזֹר;

מִיִּשְׁלִיךְ קֶרְחוֹ בְּסִפְתָּיִם, — לִפְנֵי קֶרְחוֹ מִי יַעֲמֹד?

יִשְׁלַח דְּבָרוֹ — וַיִּמָּסֶם, יֵשֶׁב רוּחוֹ — וַיָּזֶלּוּ מָיִם.

הַלְלוּהָ!

הַגָּמֶל בְּקִנְיָתוֹ

מָה לָּךְ, גָּמְלִי? מָה הַחֲרָרָה?

הַחֲסֵר אֶתָּה עָמִי דָּבָר?

אִם אֵין בְּאַרְצִי קוֹיִן וַעֲבָה

וַיִּמְרָעַב כִּי אֶפְדָּ חָרָה?

„הַחֲחִיר־חֲרָה, אַחֲרֵי־חֲרָה! —

דִּישָׂאָה אֶרֶץ, לֹא אִדַּע רָעַב!

אֵךְ מִדּוּעַ פֶּה כְּבִישְׁתָּנִי

וּלְחֹף יָפוֹ לֹא לִקְהַתָּנִי

עִם חֲבֵרִי בִּשְׁרִירָה,

לִשְׂאֹת עִמָּם תַּפּוּחֵי זֶהָב? ...

אֵיכָה וְאֵיכָכָה כָּל־כֹּף בִּישְׁתָּנִי?!”

ביום הנטיעה

החמשה עשר בשבט —

ובארץ ישראל השמש זורחת,
בארץ ישראל השקדה פורחת,
ולובים ירקנים התמרה שולחת.

ובארץ ישראל החמה, הנאה,
בארץ ישראל זו גשמים שבעה,
נצאה, ילדים, ונטיעות נטעה
בחמשה עשר בשבט!

— נס —

זמר

לחמשה-עשר בשבט

בהר ובשפלה,
בין דקלים וברושים,
משחקים ילדים —
ישראל עם קדושים.
ששים הם ומשחקים הם,
ושיר על כל שפתים, —
שירה זו חדשה
לה, ירושלים!

בְּשָׁרוֹן וּבְגִלְלִיל
שָׁדוֹת גְּנִים פּוֹרִים:
יִשְׂרָאֵל – הַנוֹטְעִים,
יִשְׂרָאֵל – הַזּוֹרְעִים.
נוֹטְעִים הֵם וְזוֹרְעִים הֵם
וְשִׁיר עַל כָּל שְׁפָתַיִם, –
שִׁירָה זֹאת חֲדָשָׁה
לָךְ, יְרוּשָׁלַיִם!

— כו —

בְּיוֹם הַפּוֹרִים

מִמְּסֻכּוֹת מְשֻׁנוֹת־דָּפְנִים וַיִּלְדִּים בְּרַעְשָׁנִים, – הַיּוֹם יוֹם הַבְּדֻחִים!	מִמְּתֻקִּים וּמִגְדָּנוֹת לִבָּנִים וְלִבְנוֹת; הַיּוֹם – מִשְׁלֹחַ מְנוֹת!
וְרוֹצֶה אַתָּה? בְּרָגֵל רָקַע, רָקַע עַל הַמֶּן זֶה הָרָע – גַּם "אֲזִנּוֹ" קָרַע!	וְשִׁלְחוּ גֵּא וְקִבְּלוּ גֵּא כִּי יוֹם הַפּוֹרִים הִנֵּה בָּא – וּבְכָל לֹא רָע!

★

כִּי הַמֶּן בֶּן־הַמְּדִתָּא חָשַׁב עַל הַיְּהוּדִים לְאַבְדָּם –
וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֵת בָּנָיו עַל הָעֵץ.

ימי הפורים.

מדברי המגלה

וַיִּכְתֹּב מֶרְדֵּכִי וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל כָּל הַיְּהוּדִים,
לְהִיּוֹת עוֹשִׂים אֶת יוֹם אַרְבַּע־עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אָדָר
וְאֶת יוֹם חֲמִשָּׁה־עָשָׂר בּוֹ — יְמֵי מִשְׁתָּה וְשִׂמְחָה
וּמִשְׁלוּח מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, וּמִתְּנוּת לְאֲבִיוָנִים.
וַקְבְּלוּ הַיְּהוּדִים עָלֵיהֶם וְעַל זִרְעָם,
לְהִיּוֹת עוֹשִׂים אֶת שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה.

ברכות המגלה

בָּרוּךְ אַתָּה, יי אֱלֹהֵינוּ, מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וּצְוָנוּ
עַל מִקְרָא מַגֵּלָה!
בָּרוּךְ אַתָּה, יי אֱלֹהֵינוּ, מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
שֶׁעָשָׂה נִסִּים לְאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם, בְּזֶמֶן הַזֶּה!

מוזמרת בית-הבנקסת.

אֵין כְּאֵלֵינוּ,	מִי כְּאֵלֵינוּ,
אֵין כְּאֲדוֹנֵינוּ,	מִי כְּאֲדוֹנֵינוּ,
אֵין כְּמֶלְכֵנוּ,	מִי כְּמֶלְכֵנוּ,
אֵין כְּמוֹשֵׁי עַנּוּ! —	מִי כְּמוֹשֵׁי עַנּוּ?

בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ
 בְּרוּךְ אֲדוֹנֵינוּ
 בְּרוּךְ מַלְכֵנוּ
 בְּרוּךְ מוֹשִׁיעֵנוּ!

נוֹדָה לֵאלֹהֵינוּ
 נוֹדָה לֵאדוֹנֵינוּ
 נוֹדָה לְמַלְכֵנוּ
 נוֹדָה לְמוֹשִׁיעֵנוּ!

אַתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ, אַתָּה הוּא אֲדוֹנֵינוּ,
 אַתָּה הוּא מַלְכֵנוּ, אַתָּה הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ!—
 אַתָּה תִּקּוּם תִּרְחֹם צִיּוֹן!

— כט —

אֶל מַלְכוּשׁ

(זְמִירוֹת שֶׁל תִּינוּקוֹת)

א.

יֵאל, אָב! מְטָר הֵב,
 לְמַעַן תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית־דָּב!
 גַּם בְּלֵיל גַּם בַּיּוֹם,
 שֶׁלַח הַבְּרָכָה מִנִּי רוֹם!
 לֹא בִזְעָף, אֵךְ בְּנִחָת,
 תִּתְּנָא מְלֵא צִלְחַת!

ב.

אָבִינוּ שְׂבִשְׁמַיִם!
 תֵּן לָנוּ מַיִם, מַיִם!—
 טַל וּמְטָר תֵּן לְבְרָכָה,
 בְּשַׁעַת טוֹבָה וּמַצְלָחָה;
 תֵּן לְשִׁבְעִי, וְלֹא לְרִזּוֹן—
 וְאַל יִחְסַר לָנוּ מִזּוֹן!

«בתוך עמי» ספר ראשון כולל:

39 ספורים ומשלות, שיחות ואגדות;

28 צרופי תנין ודרזל ושאר מאמרות;

53 שירי ילדים וזמירות עם וכו';

86 ציוריבאור וקשוט ותמונות אמנותיות.

מחיר החוברת—מחצית השקל

(50 מיל-א"י)

«בתוך עמי» ספר ראשון נפרד לשתי דרגות.

וכל דרגה נמכרת גם לחוד בכריכה מיוחדת:

מחיר דרגה ראשונה — 50 מיל-א"י

ומחיר דרגה שניה — 55 מיל-א"י